

Filosofie pro člověka

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2008](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2008](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 8. 2008
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 8. 2008

Filosofie pro člověka

Každý člověk (platí to jen o lidech evropsky poznamenaných) má nějakou filosofii, nebo přesněji řečeno, má ve svém myšlení celou řadu útržků a zlomků různých filosofii (podle okolností, v nichž se jimi „nakazil“), a vůbec to nemusí vědět. Nemůže jinak: v době, kdy k němu tato nákaza přichází, se ještě neumí bránit, i kdyby snad chtěl (ale on o tom vůbec neví, tak nemůže dost dobře ani chtít); a pak, jak dorůstá, dostává se do prostředí stále víc filosofii (přesně: řadou různých filosofii) různě poznamenaného, takže si aspoň tu a tam musí ve své vlastní filosofii (ve svém filosofování, o němž třeba stále ještě nic neví) udělat trochu pořádek. Anebo – pokud toho není sám schopen – musí si vzít na pomoc jiné lidi, většinou autory a jejich knížky, kteří mu už jistý přednastavený pořádek nabídnou. Ale tím vším bývá obvykle de facto od svého vlastního, tj. skutečného filosofování odváděn. Skutečná, tj. opravdová filosofie nikdy nemůže být nikomu „doručeno“ a „předána“, ba ani poskytnuta, aby si ji sám „převzal“. Každý má resp. může mít (a má mít) svou vlastní filosofii, asi tak, jako může a musí mít svůj vlastní život (i když všechny živé bytosti jsou opravdu „živé“, každá může a musí žít svým vlastním životem). A každá z takovýchto jednotlivým, individuálních „vlastních“ filosofii spočívá v oddanosti něčemu, co není její soukromou součástí, ale je čímsi jakoby společným pro všechny filosofující a pro všechny jejich „vlastní“ filosofie. Ale tomu je třeba dobře rozumět: je jim „společná“, nicméně ne tak, že ji všichni a všechny nějak v sobě „mají“, nýbrž tak, že se k ní všichni a všechny nějak vztahují, ale zcela jiným způsobem, než jakým se vztahují k věcem a předmětným skutečnostem, resp. Ke „konkrétním“ (konkrescencím) skutečnostem (tj. srostlicím předmětnosti a nepředmětnosti, předmětné a nepředmětné stránky či „složky“). To velmi dobře vystihuje předfilosofický výměr filosofie, který je tradičně připisován Pythagorovi, totiž že filosof moudrost (či pravdu) nemá, ale že ji nanejvýš miluje a touží po ní. V tomto bodě se dopustil hrubé chyby Kierkegaard, a to právě ve chvíli, kdy se chtěl jiným chybám vyhnout: zcela oprávněně chtěl ostře odlišit historický zájem o různá učení jednotlivých filosofů od toho, že druzí filosofové (a to i ti nejlepší) mohou být pro mne (stejně jako pro každého druhého) pouhými „příležitostmi“ a inspirací – vlastně jen sókratovsky „porodními bábami při zrození toho, co má být a bude mou „vlastní“ filosofii. A právě v tomto bodě se mylně opřel o to nejpůsobivější a zároveň nejproblematictější v Platónovi a v platonismu, totiž o pevnost a stálost věčných idejí, na které se i filosof může jen rozpomínat. A v tomto mylném pojetí pak Kierkegaard řekne, že „pravda, v níž spočívám, je ve mně samém a mnou samým vychází najevo“ (takže mi ji nikdo nemůže dát ani mi ji zprostředkovat). Řešení je jinde a jiné: každý má mít a má nějakou filosofii, a tyto filosofie jsou každá jiné (i když v něčem se třeba podobají), ale filosofii dělá filosofii nikoli to, co můžeme najít jako rys, charakter nebo vlastnost jednotlivých filosofii, ale to, co není jejich vlastností, složkou ani součástí, nýbrž k čemu se všechny vztahují (aniž by to byla jakákoli předem hotová „danost“). A v tom je základ toho, proč je i největší filosof solidární s tím nejmenším.

(Písek, 080829-1.)